

Svar på skriftligt spörsmål om att utreda bakgrunden och lämpligheten hos dem som ansöker om statsunderstöd

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 347/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho /saml:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att utreda lämplighet och brottslig bakgrund hos dem som ansöker om statsunderstöd i fråga om verksamhet som riktar sig till minderåriga och för att få med informationen som en del av understödsbesluten och vilka åtgärder avser regeringen vidta för att även andra än ekonomiska grunder i större utsträckning beaktas i fortsättningen i övervakningen av bidragsmottagarna och vid behov vid återkrav av understöden.

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002) tillämpas den på arbete som utförs i anställnings- eller tjänsteförhållande och som varaktigt och i väsentlig grad består i att utan vårdnadshavarens närvaro fostra, undervisa, sköta eller annars ta hand om minderåriga eller annars arbeta i personlig kontakt med minderåriga. I ovan nämnda uppgifter och uppgifter som närmare anges i lagen ska personen för arbetsgivaren visa upp ett straffregisterutdrag för kontroll av brottslig bakgrund. Kontrollen av brottslig bakgrund gäller oberoende av arbetsgivare alla personer som ska anställas enligt de villkor som finns i lagen. Förfarandet gäller på motsvarande villkor även arbete med barn i ett anställningsförhållande inom frivilligverksamhet.

Lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos frivilliga som deltar i verksamhet bland barn (148/2014) trädde i kraft 2014. Även denna lag syftar till att skydda minderårigas personliga integritet och på så sätt främja och trygga deras uppväxt, utveckling och välfärd. I lagen avser organisatör av frivilliguppdrag en registrerad förening, stiftelse eller någon annan privaträttslig eller offentlighetsrättslig juridisk person eller en enskild näringsidkare, i vars namn den till minderåriga riktade verksamhet anordnas som frivilliguppdraget avser. Frivillig avser en person som av egen vilja deltar eller har för avsikt att delta i frivilligverksamhet utan att stå i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till organisatören av frivilliguppdraget. Enligt lagen ska organisatören av frivilliguppdrag för sin verksamhet skapa sådana anvisningar eller förfaringssätt som behövs för att uppnå syftet med lagen samt ta ställning till vilka frivilliguppdrag som är sådana att de personer som väljs till dem bör omfattas av kontrollen av brottslig bakgrund. På det sätt som närmare

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 348/2019 rd

bestäms i lag har organisatören av frivilliguppdrag rätt att begära straffregisterutdrag av en frivillig, om personen på förhand har gett sitt skriftliga samtycke därtill.

Arbetsgivaren eller organisatören av frivilliguppdrag ansvarar för åtgärder i enlighet med lagen. Även om arbetsgivaren eller organisatören av frivilligverksamhet kontrollerar personens brottsliga bakgrund på ovan nämnda sätt, har statsbidragsmyndigheten inte rätt att få tillgång till dessa uppgifter för prövningen av beviljande av statsunderstöd.

I statsunderstödslagen (688/2001) finns bestämmelser om grunderna för återkrav av statsunderstöden. Statsbidragsmyndigheten ska genom ett beslut bestämma att utbetalningen av statsunderstöd ska upphöra samt att statsunderstöd som redan betalats ut ska återkrävas, om statsunderstödsstagaren bland annat har använt statsunderstödet för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för, lämnat statsbidragsmyndigheten felaktiga eller vilseledande uppgifter om någon omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på erhållandet av statsunderstödet, i övrigt väsentligen brutit mot bestämmelserna om användning av statsunderstöd eller villkoren i statsunderstödsbeslutet. Bestämmelser om användningen av statsunderstöd finns förutom i statsunderstödslagen även i speciallagstiftning. Till exempel i 2 § i ungdomslagen (1285/2016) finns bestämmelser om syften som styr prövningen av beviljande av statsunderstöd enligt ungdomslagen och användningen av statsunderstöden.

I undervisnings- och kulturministeriet har det inletts utredningar för att utveckla statsunderstödsprocesserna och säkerställa informationsgången. Osaklig verksamhet eller verksamhet som sanktionerats i lag kunde förebyggas till exempel genom att i villkoren för beslutet om statsunderstöd nämna att arbetsgivaren på det sätt som närmare anges i lag ska kräva ett straffregisterutdrag av arbetstagaren, om arbetet varaktigt och i väsentlig grad består i att utan vårdnadshavarens närvaro fostra, undervisa, sköta eller annars ta hand om minderåriga eller annars arbeta i personlig kontakt med minderåriga. På motsvarande sätt kunde ansvaret för organisatören av frivilligarbetet nämnas i villkoren för beslutet om statsunderstöd, när verksamheten riktar sig till minderåriga. Det kunde också i enlighet med lagen göras sådana anvisningar eller förfaringsätt som behövs för att uppnå syftet med lagen och en bedömning av de frivilliguppgifter, där den brottsliga bakgrunden hos dem som utses ska kontrolleras. För att stödja prövningen av beviljande av statsunderstöd bedöms i ministeriet möjligheten att utarbeta anvisningar där även bedömningen av innehållet i och kvaliteten hos den verksamhet som ska understödjas lyfts fram ännu starkare tidigare. Dessutom ska informationsgången inom statsrådet i den verksamhet som gäller statsunderstöd i fortsättningen främjas av ett elektroniskt system för statsunderstöd, vars planering har påbörjats.

Undervisnings- och kulturministeriet har bland annat i uppgift att utveckla och med understöd stödja projekt som hänför sig till utbildning, vetenskap, kultur, motion och ungdomsarbete.

Undervisnings- och kulturministeriet och ministeriets förvaltningsområde fattar årligen cirka 13 450 positiva understödsbeslut. Redan i prövningen av beslutet om statsunderstöd bedömer undervisnings- och kulturministeriet och dess förvaltningsområde kvaliteten hos ansökningarna om statsunderstöd och deras effekt samt andra grunder för beviljande. Med anledning av detta fattas

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 348/2019 rd

det årligen cirka 17 430 negativa understödsbeslut. Siffrorna är från 2014, men de uppskattas ha hållit sig på ungefär samma nivå varje år. Även i nuläget är syftet att inom ramen för resurserna följa upp den verksamhet som understöds under tiden statsunderstöden används och vid behov tas det ställning till verksamheten. Ett exempel på detta är att utbetalningen av understöd till en viss ungdomsorganisation avbröts 2019 och det understöd som redan hade betalats ut återkrävdes. Ministeriet ansåg att verksamheten inte var sådan som avses i ungdomslagen.

Helsingfors den 13 december 2019

Forsknings- och kulturminister Hanna Kosonen